

Yttrande samrådsunderlag inför sanering av Norrbyskär

Bakgrund

Umeå kommun, Mark- och exploatering har ansökt om pengar från Naturvårdsverket för sanering av de förorenade områdena på Norrbyskär. Saneringen omfattar bortgrävning och övertäckning av föroreningar och på vissa ställen enbart övertäckning.

Umeå kommun, Mark- och exploatering har i samrådet meddelat att de inte har för avsikt att genomföra en helt samlad prövning. Anmälan om avhjälpandeåtgärd enligt 28§ FO (1998:899) om Miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd avses att lämnas in separat till miljö- och hälsoskyddsnämnden Umeå kommun som har tillsynen.

Umeå kommun, Mark- och exploatering har gett Miljö- och hälsoskyddsnämnden möjlighet att yttra sig över det samrådsunderlag som tagits fram inför miljöprövningar och dispenser inför sanering av Norrbyskär.

Miljö- och hälsoskyddsnämndens synpunkter

En miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska enligt 6 kap. 1 § MB ingå i en ansökan om tillstånd enligt Miljöbalken. Syftet med en MKB för en verksamhet eller åtgärd är att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter som den planerade verksamheten eller åtgärden kan medföra på människors hälsa och miljön. Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön. I 6 kap.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden hänvisar till ovanstående lagkrav gällande utformning och innehåll av MKB:n och vill särskilt lyfta fram följande synpunkter inför upprättandet av MKB:n.

Vattenverksamhet 11 kap. MB

Erosionsskydd Långgrundet och Stuguskär

I samrådsunderlaget står det att erosionsskydden planeras för närvarande att dimensioneras utifrån avsett syfte och funktion, vattennivåer, belastning från vågskvalp och istryck. Erosionsskyddets tekniska livslängd behöver uppgå till

över 100 år. Skyddets slutliga utformning och funktion kan påverkas utifrån utfallet vid prövning av avhjälpande åtgärder enligt 28 § förordningen(1998:899).

Miljö- och hälsoskydds nämnden vill förtydliga att erosions skydden är att betrakta som en permanent vattenanläggning. För en vattenanläggning enligt 11 kap. MB ska det finnas en verksamhetsutövare som har ansvaret för underhåll enligt § 17 (underhållsansvar). I och med att erosions skydden inkluderas i tillståndsansökan måste erosions skyddens utformning och funktion fastställas i tillståndet. I det fall § 28 anmälan kan komma att påverka utformningen etc. så måste denna anmälan vara färdig och beslutad innan tillståndsprocessen har fortskridit för långt.

Miljö- och hälsoskydds nämnden efterfrågar även en redovisning över alternativa erosions skydd som både tar hänsyn till syftet med erosions skyddet, som en barriär för att undvika spridning av föroreningar till vattenområdet, men även tar hänsyn till tillgängligheten till strandområdet för allmänheten och den estetiska utformningen av erosions skydden.

Täktverksamhet inom vattenområde

Täktverksamheten i form av muddring kommer, sett i ett längre perspektiv, att förändra de hydrologiska förhållandena för de vattenområden som berörs. Muddringen kommer även att förändra bottenstrukturer och det biologiska livet för aktuellt vattenområde.

Miljö- och hälsoskydds nämnden anser att en utredning behövs över påverkan för vattenområdena i och med att exempelvis strömningsförhållanden och bottenstrukturer kommer att förändras. Påverkan ska bedömmas utifrån både ett kortare perspektiv, under själva utförande fasen, och i ett längre perspektiv efter täktverksamheten har avslutats.

De förändrade vattenflödena kan även komma att påverka den befintliga vägbanken mellan Långgrundet och Blågrundet och det kan möjligen behövas förstärkningsåtgärder eller andra åtgärder för denna vägbank.

Avvattning av muddermassor

Miljö- och hälsoskydds nämnden anser att en utförlig beskrivning över avvattningsytornas utformning och funktion måste finnas med i MKB:n. Massorna från täktverksamheten planeras att transporteras och läggas direkt på upplag i fryst tillstånd längs Långgrundet och Stuguskär för avvattning över en sommar. När de frysta muddermassorna avsmälts på våren och sommaren kommer stora volymer avvattningsvatten att behöva omhändertas. Det är viktigt att det vatten som avrinner från de upplagda massorna hanteras på rätt sätt. Det kan behöva anläggas sedimentationsdammar och andra reningssteg innan vattnet kan släppas till recipienten.

Det kommer även att behöva upprättas kontrollprogram gällande vattnet från avvattningsytorna som går till recipienten. I MKB:n ska det finnas en redovisning över vilka parametrar som bedöms som viktiga att kontrollera och en bedömning över vilka halter som kan vara acceptabla för att inte påverka recipienten Örefjärden negativt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ser även en risk att massorna kan orsaka luktproblem för de boende på ön, främst under sommartid. Beskrivningen över uppläggning och avvattning av massorna måste även innefatta en bedömning av risken för luktstörningar för de boende på ön.

Sågverksområdet- schaktsanering i vattenområde

I samrådsunderlaget står det att strandlinjen återställas med erosionsbeständigt material för att förhindra erosion och urspolning av restföroreningar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att en utförlig beskrivning över dessa erosionskydds utformning och funktion krävs. Det framgår inte i samrådsunderlaget vilka mängder förorenade massor som kommer att grävas bort i strandlinjen och om det finns behov av ytor för avvattning av dessa förorenade massor. Det framgår inte heller under vilken tid på året schaktsaneringen planeras och tillhörande erosionskydd ska anläggas.

Vattenreningen

I samrådsunderlaget står det att kvalitetskrav och eventuell rening av utsläppt vatten utreds och föreslås i kommande MKB och tillståndsansökan. I protokollet från samrådsmötet med övriga Länsstyrelsen etc. anges att vattenreningen preliminärt ska ingå i tillståndsansökan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden efterfrågar ett förtydligande över huruvida vattenreningen ska ingå i tillståndsansökan eller i § 28 anmälan inkluderat en motivering (fördelarna) till valt alternativ.

MKN för vattenförekomsten Örefjärden

Vattenområdet kring Norrbyskär tillhör Örefjärdens vattenförekomst (SE 633000-195000). Vattenförekomsten har klassats som god ekologisk status och god kemisk ytvattenstatus. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det är viktigt att MKB:n innehåller en bedömning över påverkan av den kemiska och ekologiska ytvattenstatusen för Örefjärden. För dioxin finns en miljökvalitetsnorm för biota (fisk), kemisk ytvattenstatus.

Grumling

Grumling av suspenderat material kommer att uppkomma i och med grävningar, utfyllnader i vattenområden samt i och med avvattning av upplagda massor. Miljö- och hälsoskyddsnämnden efterfrågar en bedömning

över vilka halter av suspenderat material som kan anses som acceptabla för aktuella vattenområden.

Vägbank med bro mellan Långgrundet och Stengrundet

Vägbanken med temporär bro som planeras att anläggas mellan Långgrundet och Stengrundet är att betrakta som en vattenanläggning. I och med att vägbanken och den temporära pontonbron inkluderas i tillståndsansökan måste vägbanken och bron utformning och funktion fastställas i tillståndet. I samrådsunderlaget står det att det är verksamhetsutövarens avsikt att byggvägen ska kvarlämnas som permanent vägförbindelse varför pontonbron ersätts med en permanent bro i samband med avetablering.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill betona att i det fall vägbanken planeras att lämnas kvar för att möjliggöra en permanent brolösning så måste en färdig brokonstruktion för kommande brolösning redovisas eftersom även denna fastslås i tillståndet. För en vattenanläggning enligt 11 kap. MB ska det finnas en verksamhetsutövare som har ansvaret för underhåll enligt § 17 (underhållsansvar). Ansvaret över bron inklusive vägbanken som lämnas kvar måste även var utrett inom tillståndet.

Gemensamhetsanläggning för båtar

I samrådsunderlaget står det att vid Långgrundets västar sida finns ett antal bryggor av varierande skick. Inga tillståndsgivna eller anmälda bryggor finns registrerade i området. De gamla stenkistorna har sedan sågverkstiden lades ned nyttjas av fastighetsägare och besökare för båtangöring.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden undrar om det förekommit diskussioner avseende någon form av gemensamhetsanläggning för båtar som kan nyttjas av fastighetägare och eventuellt besökande på ön. I det fall en gemensamhetsanläggning skulle vara aktuell undrar Miljö- och hälsoskyddsnämnden om denna gemensamhetsanläggning kommer att ingå i aktuellt tillstånd eller om en separat prövning avses för anläggningen.

9 kap. Miljöfarlig verksamhet

Mellanlagring avfall

I samrådsunderlaget står det att transport av avfall från Norrbyskär till fastlandet avser verksamhetsutövaren att skapa möjlighet till viss mellanlagring av avfall och farligt avfall på den plats där avfallet lastas om till lastbil. Mellanlagringen avses möjliggöras på iordningställda ytor inom Umeå hamn eller vid kajplats i Fabriksviken i Hörnefors.

I det fall denna mellanlagringsyta planeras att innefattas i aktuellt tillstånd anser Miljö- och hälsoskyddsnämnden att en utförligare beskrivning krävs över hur denna mellanlagring avses att utföras.

Täktverksamhet

I samrådunderlaget beskrivs två möjliga brytområden som kan bli aktuella var för sig eller i kombination. Miljö- och hälsoskyddsnämnden vill betona vikten av att båda de möjliga täktområdena beskrivs i MKB:n och att en bedömning av påverkan utförs för en möjlig brytning inom täktområdena var för sig och vid en brytning inom båda täktområdena.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser även att täktområdet måste tydligt definieras omfattande både brytningsområdet men även mellanlagringsytor och transportvägar samt beskrivas miljökonsekvenserna för täktverksamheten i sin helhet (Se även synpunkter gällande bland annat transportvägar, mellanlagringsytor och avvattning).

Transportvägar och Logistik

Miljö- och hälsoskyddsnämnden efterfrågar en beskrivning över vilka åtgärder som krävs för att säkra upp bärigheten för transportvägarna på Norrbyskärs. Logistikerna för transportererna inom saneringsprojektet måste även beskrivas utförligt. Dels logistiken av transportererna inom ön men även transportererna av material från ön.

Tillfälliga lagrings- och etableringsytor

Tillfälliga lagrings- och etableringsytorna planeras att anläggas. Vissa delar av de utmarkerade ytorna kan möjligen betraktas som utfyllnad inom vattenområde. Frågor som måste besvaras i MKB:n är vilka åtgärder som krävs för att iordningställa ytorna, vilka försiktighetsåtgärder planeras att vidtas för att undvika påverkan och hur kommer dessa ytor att av etableras efter projektet.

Krossning och sortering av material

Det behövs en redovisning över vilka ytor som planeras att anläggas för krossning och sortering av material och hur hanteringen avses att utföras samt vilka miljökonsekvenser som denna verksamhet kan åstadkomma.

Buller

En bullerutredning behövs för alla verksamheter som kan orsaka uppkomst av störande buller inom saneringsprojektet. Det ska även framgå vilka riktvärden för buller som planeras att tillämpas.

7 kap. Dispens biotopskydd och eventuell annan prövning

Täktverksamheten kommer att medföra att den succession som utbildat strandängarna i stor utsträckning kommer att försvinna. De rönn- och asp alléer som sträcker sig ner mot vattnet på Långgrundet samt övriga alléer inom arbetsområdet omfattas av det generella biotopskyddet och dessa kommer även att tas bort i och med iordningställning av bland annat uppläggningsytor.

Miljö- och hälsoskydds nämnden anser att det i och med upprättandet av MKB:n måste utföras naturvärdeinventeringar för de områden som påverkas på Norrbyskär. Detta så att förekomsten av skyddsvärda arter blir kända så tidigt som möjligt och kan tas med i kommande bedömningar av miljöpåverkan inom tillståndsprocessen. En beskrivning av vilka trädarter och andra växtarter som planeras att använda ska finnas med i MKB:n inför återplaneringen efter saneringen.

Denna skrivelse är registrerad i Miljö- och hälsoskydds elektroniska system och har expedierats digitalt.

Miljö- och hälsoskydd

Erika Nilsson
Miljöinspektör